

ЕЗИКОВА КУЛТУРА / LANGUAGE CULTURE

ЗА ПОСТАВЯНЕТО НА ШПАЦИИ И КАВИЧКИ ПРИ АБРЕВИАТУРИТЕ

ЛОРА МИКОВА

ИНСТИТУТ ЗА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК „ПРОФ. ЛЮБОМИР АНДРЕЙЧИН“ ПРИ БАН
mikova.lora@gmail.com

ON THE USE OF SPACES AND QUOTATION MARKS IN ABBREVIATIONS

LORA MIKOVA

INSTITUTE FOR BULGARIAN LANGUAGE PROF. L. ANDREYCHIN
BULGARIAN ACADEMY OF SCIENCES
mikova.lora@gmail.com

The paper deals with abbreviations in which the insertion of a space is allowed and cases where the use of a space is incorrect. The discussion also includes cases where it is acceptable to write abbreviations with a preposition between them – that is, where separate, independent abbreviations are involved. In addition, attention is paid to the incorrect use of quotation marks in abbreviations.

Изписването на абривиатурите често създава затруднения, свързани с поставянето на шпации между буквите, както и с употребата на кавички.

Правилото в т. 77.1. на „Официалния правописен речник на българския език“ (2012) гласи, че абривиатурите се пишат без шпации между буквите: ДАМТН (*Държавна агенция за метрологичен и технически надзор*), ЕСГРАОН (*Единна система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението*), ЗДДФЛ (*Закон за данъците върху доходите на физическите лица*), АЗПБ (*Асоциация на земеделските производители в България*).

По-различни са случаите, когато съкращаваният израз съдържа собствено име, което при разгърнато изписване се огражда в кавички. Тогава освен слятото изписване се допуска абривиатурата на това собствено име да се напише отделно, например: ОПНОИР и ОП НОИР (*Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“*), ОПРЧР и ОП РЧР (*Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“*), ГДПБЗН

и ГД ПБЗН (Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“).

Но при определени абривиатури по традиция се предпочита или само слято, или само разделно писане, например: ГДБОП (Главна дирекция „Борба с организираната престъпност“), ГДНП (Главна дирекция „Национална полиция“) – слято писане по традиция; ГД ГРАО (Главна дирекция „Гражданска регистрация и административно обслужване“) – разделно изписване по традиция.

При това абривиатурите от този тип се пишат без кавички независимо от това, че при разгърнатото изписване на съответното наименование се употребяват кавички. Например наименованието *Главна дирекция „Гражданска регистрация и административно обслужване“* съкратено се изписва така: *Главна дирекция ГРАО*, а не: *Главна дирекция „ГРАО“*.

Поради привидно подобие с горепосочените примери понякога грешно се пишат разделно абривиатури от типа на *ЗИДЗЗД* (*Закон за изменение и допълнение на Закона за задълженията и договорите*). Погрешен е както вариантът с шпация (*ЗИД ЗЗД*), така и вариантът с предлог (*ЗИД на ЗЗД*). При посочените по-горе съкращавани изрази като *Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“* (*ГДПБЗН / ГД ПБЗН*) синтактичното свързване между *Главна дирекция* и *„Пожарна безопасност и защита на населението“* е чрез прилагане: собственото име, оградено в кавички, е приложение. Докато в изрази като *Закон за изменение и допълнение на Закона за задълженията и договорите* е налице свързване чрез предлога *на*. Целият израз представлява едно собствено име на конкретен закон, затова инициалното съкращение на това име се изписва като една цялост: *ЗИДЗЗД*. Няма основание собственото име да се пише като две абривиатури, разделени с шпация (грешно е изписването *ЗИД ЗЗД*), също така няма основание името да се пише като две абривиатури с предлог между тях (*ЗИД на ЗЗД*). Правилото гласи, че инициалните съкращения се образуват от първите букви на самостоятелните думи / основите на сложните думи; по изключение е възможно да се включва буква от предлог, но не и изцяло изписан предлог („Официален правописен речник на българския език“ (2012), с. 72–73).

Различно от разгледаните дотук случаи е изписването *ПЗР на ЗДДФЛ* (*Преходни и заключителни разпоредби на Закона за данъците върху доходите на физическите лица*), което е правилно. В този случай *Преходни и заключителни разпоредби* е пълното заглавие на конкретна част от текста на даден закон. Срв. и: *Глава XIV от повестта „Чичовци“ на Иван Вазов – „Въздухът трепери“; Втора глава на дисертационния труд*. В случая заглавието на частта от текста (*Преходни и заключителни разпоредби*) и името на самия текст (*Закон за данъците върху доходите на физическите лица*) са включени в съчетание, в което те участват като две

отделни абривиатури, свързани с предлог. По същия начин е правилно да се напише *УС на ДФЗ (Управителен съвет на Държавен фонд „Земеделие“), ИБЕ при БАН (Институт за български език при Българската академия на науките)*.

РЕЗЮМЕ

Описват се случаите, при които се допуска поставянето на шпации при абривиатурите, и се посочва кога не е правилно да се употреби шпация. Обяснено е кога е оправдано писането на абривиатури с предлог между тях – когато са налице отделни, независими съкращения. Обръща се внимание и на неправилното поставяне на кавички при абривиатурите.

✉ *Ас. Лора Микова*

Секция за съвременен български език

Институт за български език „Проф. Л. Андрейчин“ при БАН

бул. „Шипченски проход“ 52, бл. 17, 1113 София, България

✉ *Assist. Lora Mikova*

Department of Modern Bulgarian Language

Institute for Bulgarian Language, Bulgarian Academy of Sciences

52 Shipchenski prohod, Bl. 17, Sofia 1113, Bulgaria

Публикувано: 28 юни 2019